…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй …рховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 122 (6312)
ИЮНИИН
23
СУББОТО
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Колхозно үйлэдбэриие улам хүгжөөхэ түсэб

…льшевигүүдэй партиин ба Со…э правительствын угаа ехэ …амжын, колхозно таряашадай …зоригто ажалай ашаар манай …алистическэ хүдөө ажахы …амшаг амжалтануудые түй…, улам саашадаа урган һал…а байна.

…үнөө хүдэлмэрилэгшэдэй ан…ынь деревнинүүдтэхи ба тос…удтахи колхозуудай эмхидхэ…ажахын хүдэлмэридэ хандуу…аха ёһотой. Энэ хүдэлмэриин …то амжалтануудаа үгөөд бай…нь, «гигантнууд» өөһэдөө бии …хо», — гэжэ нүхэр Сталин … ондо «Нүхэд колхознигуудта…у» тэһэн статья соогоо зааһан

…ууехэ вождиин заабариие хү…ри болгон, колхозуудые эм…лэй-ажахын талаарнь бэхи…хын тула манай орон дотор …д ехэ хүдэлмэри хэгдээ, хэг… байна.

…нэй үндэһөөр колхозуудай …ын баялигууд хүсэн түгэлдэ… хүгжэнэ, техническэ зэбсэгжэ… нэмэнэ, колхознигуудай энхэ …н байдал үдэрһөө үдэртэ дэб…бадарна.

…э бүгэдэ хадаа жэжэ колхо…е нэгэдүүлжэ үшөө хүсэтэй, … томо ажахы болгохо, тиин …ын ба техникын түйлалтануу… үргэнөөр дэлгэрүүлэн ашагла…жалай бүтээсые улам дээшэ…э, хүдөө ажахын продукци … ехээр бүтээхэ арга олгоо.

…модхогдоһон колхозуудай …кэ һайниие манай республи… түрүү колхозуудай жэшээ дээ… тодоор харуулжа болохо ….

…нгын аймагай Карл Марк… нэрэмжэтэ хүдөө ажахын ар…е абаад үзэе. Тус колхозой …ективнэ (1951—1955 онуудай) … тухай статья мүнөөдэр манай …ын номерто толилогдоо. Энэ …ые уншахада, колхозно бай…лтын үедэ ямар ехэ хүдэлмэ… хэгдэһэниинь, саашадаа хүг… али тухай баян арга болом… байһаниинь харагдана.

…үнөө Карл Марксын нэрэмжэ…олхозой центр болоһон Ташир … урдань, гушаад жэлэй үелэ …гэй таладахи тон үгытэй улу…й нэгэн байһан юм. Гэхэ зуу…оветскэ засагай жэлнүүдтэ энэ …гай түхэл шарайнь үндэһөө… хубилан, болбосон һайхан ба … дэлгэр байдалта социалисти… томо тосхон болон ургаа. Эндэ …м ба һаруул олон зуун бай…туд жэгдэ гоёор жэрылгэгдэ…баригдаа. Тэдэнэй дунда клуб, …ули, амбулатори ба культу… бусад олон гуламтанууд онсо … ээлэнхэй.

Республика дотороо магтаалтай, хүндэтэй болоһон эрхим малшад Долгоржап Эрдынеева, Гарма Очирова, луговод Дымбрыл Намсараев, огородшон Сосор Дамбаев ба бусад олон түрүүшүүл эндэ үндэр бүтээсэтэ ажалай ульгэр жэшээ харуулан хүдэлмэрилжэ байдаг.

Энэ колхоз мүнөө 46000 гаран гектар элдүүриин ба бэлшээриин газартай, 20 шахуу мянган толгой малтай болонхой. Хадалан, таряалангайнгаа талмайе улам үргэдхэхэ, 10 политой севооборот эрхилхэ, үтэгжүүлгын ба уһалалгын хүдэлмэри хэжэ газараа шанаржуулан, ургасыень бүри дээшэлүүлхээр хараална. Тэрэшэлэн адууһа малнуудайнгаа тоо толгойе 1955 ондо 25 мянга гаран толгой болгохо, 5000 хүрэтэр шубуу үсхэбэрилхэ, халтар хара үнэгэ ба зүгы үдхэхэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ зорилго табина. Малажалай хүндэ хүдэлмэринүүдые: үнеэ һаалга, хониной ноохо хайшалалга, тэжээл буйлуулга, мал уһалалга, шэбхэ гаргалга гэхэ мэтые бүримүһэн оньһожоруулхаар түсэблэнхэй байха юм.

Артелиин таряалан ба сабшалан дээрэ бүри олон комбайнууд, тракторнууд, сенокосилканууд, силосорезкэнүүд ба ондоошье машинанууд ашаглагдадаг болохо байна.

Колхозоо олон һалбарита, олзо ехэтэй болгохо тодорхой хэмжээябуулганууд хараалагдаа. Ойрын жэлнүүдтэ электростанци, (ТЭС) тээрмэ, радиоузел, кузница, дарханай мастерской, хирпиисын завод ба бусад туһалбариин предприятинууд, гэр байрын ба культурна эмхи зургаануудай 82 шэнэ байшангууд баригдаха.

Хүдөө ажахын һургуулинууд, техникумүүд, ба курсануудаар дамжуулан колхозно кадрнуудайнгаа эрдэм мэргэжэлые таһалгаряагүй дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа захалаа.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 1955 ондо 3 миллион үлүүтэй түхэриг олзо доход оруулдаг болоод байха түсэбтэйгөөр ажахыгаа арбидхан, ажал хэрэгээ ябуулна.

Энэ түсэб республикын ондоошье колхозуудта жэшээ боложо шадаха байна.

Тиимэһээ, нютагуудтахи партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд харьяата колхозуудайнгаа перспективнэ түсэб зохёохо ябадалдань тодорхой туһаламжа үзүүлхэ ушартай.

Сталин багшын сэсэн мэргэн заабаринуудые большевистскээр бэелүүлэн, колхозуудаа бүри баян, бүри хүсэтэй, бүри культурна болгое!

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые дары дүүргэе

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ЗЭР ЗЭМСЭГҮҮДЭЙ ЗАҺАБАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын 1951 оной июниин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Заһабарилга: Морин сенокосилканууд	Заһабарилга: Морин тармуурнууд
Яруунын	109.6	90,5
Байкало-Кударын	108,2	92,0
Кяхтын	96.6	108,8
Хэжэнгын	93,3	75,6
Кабанскын	91.2	90,0
Хориин	90,2	78,5
Закаменай	88.5	82,4
Баргажанай	88.2	51,8
Прибайкальска	86.2	66,0
Зэдын	84,2	56,4
Түнхэнэй	82.7	46,6
Заиграйн	80,5	73,5
Мухаршэбэрэй	80,3	66,6
Кударын	75,7	56,6
Сэлэнгын	68,5	39,5
Тарбагатайн	68.2	55,4
Бичурын	68.0	66.1
Иволгын	66,6	45,6
Курумканай	65.4	55,3
Ториин	64,7	62,2

Зэр зэмсэг заһабарилгаяа түргэдхэхэ

Кяхтын аймагай түрүү колхозууд үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые эмхитэйгээр ябуулжа байна. Усть-Киранай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгын машинануудые заһабарилжа дүүргэбэ. Колхозой дархан нүхэр Осеев жэжэ зэр зэмсэгүүдые бэлэдхэжэ байна. 50 хажуур, 10 аса бэлэн болгоо.

Тус колхозой правлени мүнөө үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин түсэб зохёогоод, малай фермэнүүд, үбһэшэдэй бригадануудта тусхай даалгабаринуудые үгөө.

Гэхэ зуура, «Большевик» колхоз үбһэ хуряалгын машинануудай заһабарилга удаанаар ябуулна. Мүнөө 6 сенокосилкануудай 2-ынь, морин тармуурнуудай мүн лэ хоёрынь заһабарилагдаа. Тиихэдэ үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин түсэб үшөө табигдаадүй байна. Энэ колхоз набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба эртын силос даралгые үбһэ хуряалга хүрэтэр дүүргэхэ ёһотой аад, энэ хүдэлмэриин график таһалдуулжа байна.

Д. Бадмажапов.

Бэлшээридэ найдаһаар

Кударын аймагай колхозуудта тэжээлэй тогтууритай база байгуулха арга боломжонууд бии. Мүнөө ногоон һайнаар ургажа байна. Хэрбээ аймагай колхозууд бүхы резервнүүдээ зүбөөр хэрэглэн, үбһэ хуряалгые эмхитэй гуримтайгаар үнгэргөө һаа, адуу малдаа элбэг хүрэхөөр тэжээлэй база байгуулха дүүрэн аргатай. Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл болохо эртын силос, набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые үбһэ хуряалга хүрэтэр заатагүй дүүргэхэ зорилго аймагай колхозуудай урда табигданхай. Элэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд тэжээлэй тогтууритай база байгуулалгада зорюулагдаһан байха юм. Теэд аймагай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мал үсхэбэрилгын хуушанай методтэ — бэлшээридэ найдаһаар зандаа.

Гэхэтэй хамта, малые бэлшээн үсхэбэрилгын муу хойшолонгууд хэндэшье элитэ. Үнгэрэгшэ үбэл аймагай колхозууд үбһэ тэжээлээр дутагдалтай байжа, ехэ гарза гайда ороһон байна.

Тиигэбэшье энэ жэл тэжээлэй база байгуулха хүдэлмэри аймаг дотор муугаар ябуулагдана. Партиин обкомой IV пленумэй шиидхэбэриие дүүргэлгэ аймаг дотор таһалдуулагдаа. Сабшалангай газар һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд муугаар дүүргэлтэ болгогдожо, тэрээниие модо шулууһаань сэбэрлэхэ түсэб миил 23 процент дүүргэгдээ. Тиихэдэ сабшалангай боролжо бургааһа сэбэрлэлгэ гансашье колхоздо хэгдэнэгүй. 1000 гектар газарта үтэг хэглэхын оронд оройдоо 33 гектарта хэгдээ. Кагановичын, Куйбышевай нэрэмжэтэ, «Красный пограничник» колхозуудта энэ хүдэлмэри илангаяа һулаар ябуулагдана.

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленум хадаа колхоз бүхэндэ тэжээл бэлэдхэлэй сагүргэлжын бригада байгуулхые эриһэн байна. Теэд зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энээниие үшөө дүүргээгүй зандаа. Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Колодин партиин обкомой пленумэй шиидхэбэриие һайшааһан аад, хэрэг дээрэнь бэелүүлнэгүй. Энэ колхоздо мүнөө хүрэтэр тэжээл бэлэдхэлэй бригада байгуулагдаагүй. Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо малажалай хүдэлмэрилэгшэдые тэжээл бэлэдхэлэй бригадада бэшээд, бригада байгуулһан нэрэ зүүнэ. Тиихэдэ бусад олон колхозуудта тэжээл бэлэдхэлэй бригаданууд хэдыхэн хүнүүдһээ бүридэнхэй.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһаг, тэрэниие даагша нүхэр Агафонов колхозуудай тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудта зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй. Тус таһагай агроном-кормовик нүхэр Чекин энэ шухала хэрэгтэ бүри хабаададаггүй.

Үбһэ хуряалга болотор хэдыхэн хоног үлөө. Теэд зарим колхозуудай сенокосилканууд нёдондо зун сабшажа ябаһан газартаа хаяатай хэбтэһээр. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэ сенокосилка нёдондоной хээрэ хэбтэһээр зандаа. Аймагай колхозуудта 170 сенокосилканууд заһабарилагдаха аад, оройдоо хахадынь бэлэн болонхой.

Мүн машинно-тракторна станцинууд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээхэ үүргэтэй тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой байгаа. Теэд нэгэл тракторна сенокосилка заһабарилаа. Сабшаха участогуудаа заалгажа абаадүй, хүдэлмэриингөө түсэб табяадүй байна.

Үбһэндэ ороторoo набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ дүүргэхэ ёһотой байһан аад, энэ хүдэлмэриие миил 9 колхозууд эхилээд байна.

Буденнын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Курикалов «мүнөө хаана яараха гээшэбибди, бүхэли зун урдамнай байна—үрдихэбди» гэжэ һанаа амараар хэлэхэ юм. Иимэ һанал бодолтой түрүүлэгшэнэр аймаг дотор олон.

Ш. Дашинимаев.

Газараа уһалаа

Заиграйн аймагай «Улаан-Эрхирик» колхоз 14 километр утатай канава заһабарилжа дүүргээд, 250 гектар сабшалангай газар нэгэ дахин уһалһан юм, мүнөө хоёрдохёо уһалжа эхилээ. Эндэхи колхознигууд Гомбо Болданов, Базаржап Эрдынеев гэгшэд абаһан уялгаяа дүүргэхын тула оролдосотойгоор ажаллана.

Мүнөө тус колхозой гэшүүд набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ байна.

Д. Даржапов.

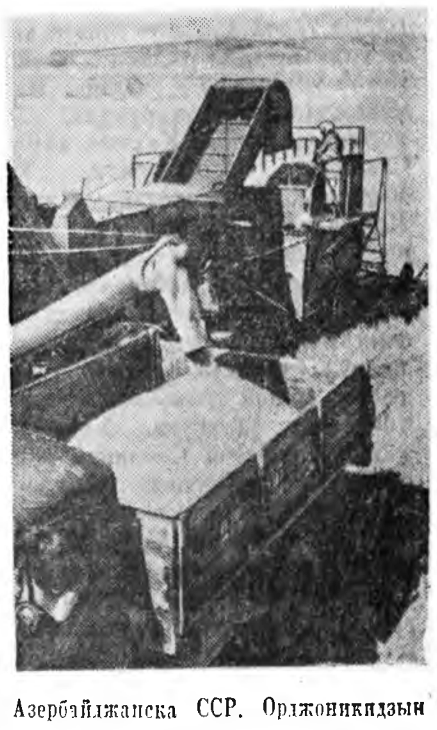

Азербайджанска ССР. Орджоникидзын нэрэмжэтэ зерносовхоздо шэнэ ургаса хуряажа эхилээ. Полинууд дээрэ 54 комбайн хүдэлмэрилнэ, тэдэнэй арбаниинь самоходно юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнаа зогсоонгүйгөөр, тэрэнэй бункерһаа автомашинада ороо̄һо тээжэ байһан үе харуулагдана.
ТАСС-эй фотохронико.

ВЦСПС-эй секретариадта

Крымдэхи профсоюзна амаралга-эмнэлгын газарнуудые хүгжөөхэ тухай

Крымдэхи профсоюзна амаралга-эмнэлгын газарнуудые саашадань хүгжөөхэ тухай тогтоолые ВЦСПС-эй секретариат баталан абаа. 1952—1953 онуудта Алушта городто ВЦСПС-эй амаралтын байшангые, Кастропольдо коммунально-гэр байра барилгын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй санаториие ба РСФСР-эй эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй санаториие, Алуштинска райондо түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй «Карабах» гэжэ санаториие ба Керчи городто металлургическа промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй санаториие һэргээн байгуулха гэжэ шиидхэгдээ.

Евпатори городто «Мойнаки» гэжэ курортно шабараар аргалалгын газар шэнэдхэн байгуулгые ерэхэ жэлдэ дүүргэхээр хараалагдаа. 1952—1954 онуудта ВЦСПС-эй ба профсоюзуудай ЦК-нүүдэй амаралтын байшангуудай ба санаторинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ 6 мянган квадратна метр хэмжээтэй гэр байра барихаар хараалагданхай.

ВЦСПС болбол ВЦСПС-эй ба профсоюзуудай ЦК-гэй санаторинуудта, амаралтын байшангуудта ба ВЦСПС-эй туристско-экскурсионно управлениидэ инвентарь болон түхеэрэлгэнүүдые абахынь тулада 1951 оной гүрэнэй социальна страхованиин бюджедһээ 8 миллион түхэриг нэмэжэ һомолоо.

Хартаабха, эртын овощьнуудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэхөөр, һү үгэдэг малые ба шубуу үсхэбэрилгые хүгжөөхөөр хараалаад, 1952 ондо Крымдэ туһалбариин ажахы хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа.

(ТАСС).

Советско-Хитадай худалдаа наймаанай хэлсээнүүд тушаа

СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай Министерствын ба Хитадай Арадай Республикын Худалдаа наймаанай Делегациин хоорондо хани барисаата харилсан ойлголсолгын оршон байдалда болоһон хэлсээнүүдэй ашаар, 1951 оной товарай эрьесэ тухай Протокол энэ оной июниин 15-да, Москвада баталагдаа. Тус Протокол хадаа хоорондоо товар абалсаха ябадалые 1950 онойхиһоо нилээд ехэ болгохоор хараална.

Гэхэтэй хамта, 1950 оной февралиин 14-нэй Хэлсээнэй ёһоор олгогдоһон кредидэй тоодо оруулан түхеэрэлгэ ба материалнуудые энэ жэлдэ Советскэ Союзһаа Хитадай Арадай Республикада эльгээхэ тухай Протокол баталагдаа.

МАБШАҺАТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭХЭ БА ЭРТЫН СИЛОС ДАРАХЫН ТУЛА КОМСОМОЛЬСКО-ЗАЛУУШУУЛАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА ВОСКРЕСНИК ИЮНИИН 24-дэ БОЛОХОНЬ

Набшаһата тэжээл ба эртын силосые олоороо, эмхитэйгээр бэлэд… зорилгоор, ВЛКСМ-эй обкомой бюро энэ оной июниин 24-дэ …комольско-залуушуулай воскресник үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри …аа. Энээниие комсомолецууд ба залуушуул халуунаар угтаба. Мү… бүхы комсомольско организацинууд дотор воскреснигтэ бэлэдхэл …эмтэйгээр ябуулагдажа байна. Ниитын малажалда зорюулан набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ ба эртын силос дараха воскреснигтэ хүдөө …онуудай хэдэн мянган комсомолецууд ба залуушуул хабаадахань.

Городской комсомольско организацинууд энэ воскреснигтэ мүн …абаадаха юм. Гансахан Улан-Удэ городһоо 400 үлүүтэй комсомо…ууд ба залуушуул Иволгын, Заиграйн ба Тарбагатайн аймагуудай …озуудта ошохо байна.

Тус воскреснигые тон һайнаар үнгэргэхэ ба шадаал һаа ехэ тэ… бэлэдхэхэ гээшэ комсомольско организаци бүхэнэй, комсомолец …алуу хүн бүхэнэй арюун уялга, нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Комсомолецууд ба залуушуул! Воскреснигтэ олоороо хабаадажа, …тын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулгада туһалалсаг…

Аймагай сенокосилкын машинистнуудай зүблөөн

…дын аймагта сенокосилкын …шинистнуудай зүблөөн һаяхан …эргэгдэбэ. Зүблөөндэ хабаадаг… энэ жэл малдаа элбэг ехэ тэ… бэлэдхэхэ ба үбһэ хуряалгын …ланиие богонихон болзор соо …эргэхэ тухай асуудал зүбшэн …эбэ.

…олхозуудай малажалые хахал …эл аргаар харууһалха гэһэн … бодолые эрид буруушааһан …агай сенокосилкашад энэ жэл … малдаа бүдүүн ба шэмэтэ …эл элбэгээр бэлэдхэхэ гэжэ …эбэ.

Тиин, тэдэнэр аймагай бүхы малшадта, колхознигууд ба хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ хандалга гаргажа, иимэ уялгануудые даажа абаа гэбэл: 25 үдэр соо машинист бүхэн 250 гектарай ногоо һайн шанартайгаар сабшаха, сабшалгадаа сагые дүүрэн хэрэглэхын тула хоёр халаанай морилоор ажаллаха, ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриие колхознигуудай дунда үргэнөөр ябуулха.

М. Нимаев.

Зоотехническэ барилгын стахановска һара

Барилгада хэрэглэгдэхэ материалнуудые хаанаһаа абахаб?

Баргажанай аймагай колхозууд соносхогдоһон стахановска һара соо олон барилгануудые барижа дүүргэхэ түсэбтэй. 4500 шубуунай байра, 2500 толгой малай багтаамжатай байранууд баригдажа эхилэнхэй, «Большевик», Ленинэй (Суво) нэрэмжэтэ ба бусад хэдэн колхозуудта малай байранууд баригдаха байна.

Субоогой, Баянголой ба бусад сельсоведүүдэй колхозууд июлиин 1 хүрэтэр 400 тонно силосэй нүхэнүүдые бэлдэхэ түсэбтэй. Эдэ барилгануудта хэрэглэгдэхэ модоншье бии. Теэд барилгын бусад материалнуудай, жэшээнь, хадааһан, цемент, шэрэ, түмэр гэхэ мэтын шухала зүйлнүүдэй үгы дээрэһээ барилгын хүдэлмэри хойшо татагдана.

Буркоопсоюз эдэ зүйлнүүдээр колхозуудые хангаха ёһотой. Тиихэдэ хүдөөгэй ба колхозно барилгануудые эрхилхэ Управлени нютагдахи таһагуудай захилнуудые шалгажа, эрилтэнүүдыень хангахын тула бүри юушье хэдэггүй байна.

Зоотехническэ барилгын темп түргэдхэхын тула дурсагдагша хэрэгсэлнүүдээр колхозуудые заатагүй хангаха шухала. Хүдөөгэй ба колхозно барилгануудые эрхилхэ Управлени ба Буркоопсоюз колхозно барилганадай эрилтэнүүдые хангаха зэргэтэй.

Д. Гыргенов.

Малаа дулаан байраар хангаха

ВКП(б)-гэй обкомой IV пленум колхозно ниитын адуу малай тоо толгойе улам саашань олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые өөрынгөө тогтоол соо хараалһан байна. Тэрээнииень амжалтатайгаар бэелүүлхэ нэгэн шухала услови хадаа малай байрануудые барилгын түсэбые дүүргэлгэ болоно. Жэшээ болгон, Сэлэнгын аймагые абаад үзэбэл, эндэхи колхозууд гүрэнэй түсэбөөр байгша ондо малажалай нилээд олон байрануудые бариха ёһотой юм. Юрөөгэй сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз малай байрануудые барилгын хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхээ. Энэ колхоз богонихон саг соо племенной фермэдэ тэжээл буйлуулха кухни барижа дүүргээд, мүнөө 500 шубуунай байха типовой байра барижа байна. Шубуунай баһа нэгэ байра барихын тула барилгын материал бэлдэнхэй. Тиихэдэ барилгын бригада март, апрель һара соо полевой станда столово болон 50 хүнэй байха хамтын байра бариһан байгаа.

Тэрэшэлэн Загустайн сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригада һайнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ бригадынхид малай байрануудые бариха модо бэлэдхэжэ шэрэһэнэй һүүлээр мүнөө 109 гахайн багтаамжатай типовой байра барижа эхилээ. Тиихэдэ Жаргалантын сельсоведэй Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз үхэрэй типовой 2 байра, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 1 байра барижа байнхай.

Гэхэтэй хамта, малай байрануудые бариха хэрэгтэ хаа хаанагүй иимэ анхарал хандуулагдана гэхын аргагүй. Жэшээнь, Тамчын сельсоведэй «Социализм» колхоз байгша ондо малай типовой 7 байра бариха түсэбтэй юм. Гэбэшье, энэ колхоз малай байрануудые барижа эхилхэһээ байтагай, барилгын материалшье бэлдээгүй байһаар. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Арьяжапов) барилгын хүдэлмэринүүдые эмхидхэхын орондо, харин бии байһан барилгынгаа бригадые тараажархиһан байна. Тэрэшэлэн Молотовой нэрэмжэтэ (Тамча), «Большевик» ба Молотовой нэрэмжэтэ (Загустай) колхозуудта малай байрануудые барилга мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Мүн аймагай колхозууд силоснэ, ажахын ба культурна барилгануудые бариха хүдэлмэринүүдые эмхигүйгөөр ябуулна.

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ адуу малые дулаан байраар хангахын түлөө эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа ехээр хандуулха, барилгын материал эртээнһээ бэлэдхэжэ, барилгануудые түргэнөөр [illegible] ёһотой.

А. Семёнов.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Парторганизацинуудай шухала зорилго

ВКП(б)-гэй обкомой V пленум болбол ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха горьтойхон зорилго республикын партийна организациин урда табяа.

Тэжээлэй база байгуулха хэмжээнүүдые хаһа саг соонь абаха гээшэ колхозуудта ниитынгээ адуу малые гарза хоролтогүйгөөр үбэлжүүлхэ шухала услови болодог гэжэ үнгэрэгшэ жэлэй малай үбэлжэлгэ элеэр харуулаа. Жэшээлхэдэ, манай Кяхтын аймагай Сталинай, Ворошиловай, Усть-Киранай сельсоведэй Кировэй, Усть-Кяхтын сельсоведэй Ульяновай нэрэмжэтэ, Больше-Лукска сельсоведэй «Красное знамя» колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаһан дээрэһээ, малай үбэлжэлгые хоролтогүйгөөр үнгэргөө. Усть-Киранай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ, Усть-Кяхтын сельсоведэй Ульяновай нэрэмжэтэ, Больше-Лукска сельсоведэй «Красное знамя» колхозууд өөһэдынгөө малые тэжээлээр хангахаһаа гадна, бусад колхозуудта үбһэ тэжээл үгэжэ туһалһан байна.

Гэхэ зуура, Усть-Кяхтын сельсоведэй Калининай, Субагтын сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Улаан Табангут» ба «Улаан Субактуй» колхозууд үнгэрэгшэ үбэлэй үедэ малаа олоор үхүүлээ. Тэрэнэй шалтагаан хадаа малай үбэлэй бэлшээридэ найдаад, тэжээл бэлэдхэлгые таһалдуулһан ябадал болоно.

Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малажалые гээгдэнги хуушан гуримаар эрхилэлгэдэ найдажа, ехэ алдуу хэһэн байна. Тиин ниитын малажалда ехэ гарза хохидол ушаруулаа. Иимэ хүтэлбэрилэгшэдые харюусалгада хабаадуулангүй орхихо аргагүй байгаа. Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ байһан К. Красиков партиин гэшүүнһээ гаргагдаһан ба Верховно сүүдээр сүүдлэгдэһэн байна. «Улаан Табангут», «Улаан-Субактуй» ба Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр Мункуев, Будаев ба Дансаранов гэгшэд хүдэлмэриһөө гаргагдаһан байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй малай үбэлжэлгын практикаһаа аймагай партийна организаци ехэхэн тобшолол хэһэн байна. Ерэхэ жэлэй үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлээр малаа һайнаар хангаха, малаа хоролтодо оруулхагүй гэһэн зорилго аймагай бүхы партийна организациин урда табигданхай.

Урда жэлнүүдтэ малай үбэлэй бэлшээлгэдэ найдаад, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ июлиин 10—15-да эхилдэг байгаа. Тиимэһээ малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ урдигдэдэггүй һэн. Мүнөө жэлдэ манай аймагай колхозууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй эртэ эхилбэ. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ август, сентябрь һарануудта эхилһэн байгаа һаа, мүнөө жэлдэ июниин 10-да эхилээ. Июниин 20-ной байдалаар аймагай колхозуудта нилээд олон центнер набшаһа мүшэр суглуулагдаһан байна. Мүн Калининай нэрэмжэтэ ба бусад зарим колхозууд эртын силос даража байха юм. Аймагай түрүү колхозууд үбһэ сабшалгада эмхитэйгээр оробо. Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон ба тэрэшэлэн Маленковой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта тракторна агрегадуудаар ургаса һайнтай сабшалангуудые түүбэрилэн сабшалга эхилээ.

Гэбэшье, малай үбэлэй бэлшээлгэдэ найдадаг, хорото һаналнуудһаа зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үшөө сүлөөрөөгүй байна. Жэшээлхэдэ, Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздо набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ ба эртын силос дараха график таһалдуулагдажа байха юм. Тэрэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжаповта ВКП(б)-гэй айкомой бюро дээрэ энэ оной июниин 19-дэ шанга зэмэ тохогдоһон ба набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ ба эртын силос дараха хүдэлмэрине һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Энэ жэлдэ ниитынгээ малда үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэхын түлөө колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга ехээр дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Аймагай партийна активай суглаан һаяхан боложо, ВКП(б)-гэй обкомой V пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организацинуудай зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Активай суглаан хадаа тэжээл бэлэдхэлгын эмхидхэлгын һайн баримтануудые тэмдэглэхэ зуураа, энэ талаар аймагай зарим колхозуудта бии байһан ехэнүүд дутуунуудые элирүүлээ. Мүнөө аймагай колхозуудай партийна эхин организацинууд тэжээл бэлэдхэлгые шангадхаха хэмжээнүүдые абажа байна. Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ коммунистнууд ба комсомолецууд нэмэжэ табигдаа. Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай ба агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн аймагай центртэ үнгэргэгдэжэ, тэжээл бэлэдхэлэй үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Уранһайханай самодеятельностиин агитбригаданууд аймагай колхозуудта гаража, тэжээл бэлэдхэллэ ябаһан хүдэлмэрилэгшэдтэ уранһайханай элдэб номернуудые харуулдаг, хөөрэлдөө ба элидхэлнүүдые хэдэг байна. Колхозуудые шефтээ абаһан городской организацинуудай коллективүүд олон хүнүүдэй хабаадалгатай воскреснигүүдые эмхидхэжэ, тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэнь тэдэндэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Аймагай колхозуудта колхозникуудай хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, тэжээл бэлэдхэхэ тодорхой зорилгонууд ба колхозникуудай ажалай жаяг заршам бэхижүүлхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд һайн үрэ үгэжэ байна. Колхозникууд болбол тэжээл бэлэдхэхэ талаар колхозуудай правлениинүүдэй хүдэлмэридэ үзэгдэжэ байһан дутуу дуталануудые суглаан дээрээ элирүүлдэг, залхуу хүнүүдые хурсаар шүүмжэлдэг байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын саг үргэлжын бригадануудые эмхидхэлгэ үбһэ тэжээл ехээр суглуулха ябадалда ехэ үүргэ ээлхэ байна. Тиимэһээ аймагай колхозуудта март — май һаранууд иимэ бригаданууд байгуулагдаад, муу бэшээр хүдэлмэрилжэ байха юм. Тэдэнэй олонхинь тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулжа ороо. Тэжээл бэлэдхэлгын зарим бригадануудта колхозникуудые нэмэжэ табиха хэмжээнүүд абтаа.

Үбһэ хуряаха, набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ ба силос дараха хүдэлмэриие ябуулхатаяа хамта гуменнэ тэжээл суглуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Бүхы комбайнуудта соломо бухаллаха ба михиинэ суглуулха түхеэрэлгэнүүдые хэжэ байнабди. Иимэ түхеэрэлгэгүй нэгэшье комбайн таряа хуряалгада табихагүй гэһэн гурим тогтоогдонхой. Комбайнова агрегадуудай хойноһоо соломо һүрилжэ ябахаар бүлэг колхозникууд томилогдоо.

ВКП(б)-гэй обкомой V пленумэй табиһан зорилгонуудые манай партийна организаци дүүргэжэ шадаха. Тэрэнэй тулада тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр, оролдосотойгоор ябуулха хэрэгтэй. Тиихэдээ, үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн колхозууд, МТС-үүдэй бүхы хүсэ ба арга зэбсэгүүдые дүүрэнээр ашаглажа, мүнөө жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр ба һайнаар үнгэргэхэ шухала байна. Тиигээд байхадаа, колхозуудай ниитын малажалые хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангажа шадахабди.

Б. Зонхоев, ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой секретарь.

ХҮДӨӨГЭЙ БИБЛИОТЕКЭДЭ

Торийн аймагай Доодо-Бургалтайн сомоной хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Д. Ойдопова) нютагайнгаа ажалшадые хэрэгтэй номуудаарнь гүйсэд хангана. Тэндэ уранһайханай, политическэ, хүдөө ажахын ба бусад номууд элбэг. Сталинска шангай лауреадуудай шэнэ номуудые библиотекэ саг соонь абажа байдаг.

Библиотекэдэ колхозникууд олоороо сугларжа, газетэ, журналнуудые, номуудые уншана, мүн номуудые гэртээ абажа уншана.

Г. Ильин.

ХОРИИН АЙМАГТА

ИНКУБАТОРНА СТАНЦИ БАЙГУУЛАГДАА

Эндэ инкубаторна станци хүдэлмэрсэ эхилээ. «Пламя», Сталинай нэрэмжэтэ (Үдын сомон), «Красный партизан» ба бусад хэдэн колхозууд дальбараа болгуулхаяа инкубаторна станцида үндэгэнүүдые тушааба.

Тиихэдэ, «Красный партизан» колхоз 1500 дальбараа, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз —700, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз—650 дальбараануудые тус станциһаа худалдан абаа.

ШЭНЭ МАШИНАНУУД АБТАБА

Хорийн МТС һүүлэй үедэ хүдөө ажахын шэнэ машинануудые абаба. Мүнөө самоходно сенокосилка, шугы бургааһа арилгаха плуг, «Сталинец—6» гэжэ комбайн, тракторна 4 культиватор ба 3 сеялкэ, «ЗИС—150» автомашина абанхай.

Үдын МТС мүн лэ тиимэ машинануудые шэнээр абаһан байна.

ЗҮЖЭГ НААДА ХАРУУЛБА

Хэжэнгын аймагай культурын байшангай уранһайханай самодеятельностиин коллектив Хоринскдо ерэжэ, концерт ба зүжэг харуулба. Программадань Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэжэ зүжэг, шэнэ дуунууд ба танцанууд бии.

Аймцентрын ажалшад хэжэнгынхидэй концертые һонирхон хараба.

ЭЛЕКТРОАГРЕГАТ КОЛХОЗУУДТА ЭЛЬГЭЭГДЭБЭ

Ашангын ба Красно-партизанска сомоной Советүүдэй колхозуудта Хорийн МТС-һээ хониной нооһо хайшалдаг электроагрегат эльгээгдэбэ. Энэ агрегат колхозуудай хониной нооһо хайшалалгые богони болзор соо дүүргэлгэдэ ехэ туһаламжа үзүүлжэ байна.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо нооһо хайшалалгые дүүргэһээр тус агрегат ондоо колхозуудта эльгээгдэхэ юм.

ФОНДОЁО ҮРГЭДХЭНЭ

Аймагай библиотекэ магазинуудһаа шэнэ номуудые олоор абажа, литературна фондоёо улам үргэдхэнэ. Һаяхан олон номуудые худалдан абаа. Тэдэнэй дунда уранзохёолшод К. Седых, К. Федин, Н. Вирта, К. Симонов, С. Бабаевский, Х. Намсараев, Ц. Галсанов, Ж. Тумунов болон бусадай зохёолнууд олон бии.

Тэрэшэлэн классическа ба советскэ литературын зохёолнуудые хүдөөгэй библиотекэнүүдшье элбэгээр абаа.

Б. Намжилон.

НҮҮДЭЛ НАЙМАА ҮРГЭДХЭХ...

Ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл

Хүдөө нютагуудта худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэжэ, колхозникууд ба механизаторнуудые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар элбэгээр хангаха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Тиимэһээ ажахын шухала кампанинуудай—хабарай тарилгын, үбһэ ба таряа хуряалгын үедэ колхозуудай полевой стануудаар, малай гүүртэнүүдээр нүүдэл наймаа үргэнөөр ябуулхые худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдһөө эригдэнэ.

Энээниие зүбөөр ойлгожо, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бодотоор бэелүүлжэ байһан сельпонууд, магазинуудай продавецууд республика доторнай олон. Жэшээнь, Кабанскын аймпотребсоюзай 29 магазинуудай продавецууд тарилгын үедэ нүүдэл наймаатайгаар 150 дахин полевой стануудта гараа. Тиин тарилга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхозникууд ба механизаторнуудта 32000 түхэригэй сахар, сай, тамхи, трикотаж, гутал ба бусад эд товарнуудые худалдаһан байна. Тэрэшэлэн, Иволгын аймпотребсоюзай Сайнтын сельпо (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Алашкевич) энэ хүдэлмэриие һайнаар ябуулна. Магазинуудайнь продавецууд неделидээ хоёр дахин полевой стануудта ба гүүртэнүүдтэ нүүдэл наймаа абаашана. Хабарай тарилгын эхилһэнһээ хойшо энэ сельпо 80 паар сабхи, 50 паар арһан гутал, 70 метр клеёнко, хэдэн арба мянган түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эд бараа колхозникуудта худалдаа.

Гэхэтэй хамта, зарим аймагуудта нүүдэл наймаан тон муугаар ябуулагдана. Зарим сельпонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба магазинуудай продавецуудай нүүдэл наймаа эмхидхэдэггүй дээрэһээ поли дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхозникууд, гүүртэнүүдэй малшад үдэр бүри хэрэглэгдэхэ эд бараагаар дуталдана. Худалдаа наймаанай хүдэлмэридэхи эдэ дутагдалнуудые манай редакцида хүдөө бэшэгшэдһээ ерэһэн бэшэгүүд элеэр харуулна.

Курумканай аймагһаа манай селькор нүхэр Баторов ингэжэ бэшэнэ: Аллын сельпо хоёр магазинтай юм. Теэд, продавецуудынь тарилгын үедэ нүүдэл наймаа тон муугаар эмхидхэһэн байна. Тиимэһээнь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полевой станайхид, малай гүүртэнүүдэй малшад үдэр бүри хэрэглэгдэдэг сай, дабһа, тамхяар ба бусад эд бараагаар дуталдана. № 2 магазинайнь продавец нүхэр Шонхоев нүүдэл наймаа эмхидхэхэһээ байха, магазинаашье саг соонь нээдэггүй. Сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев нүүдэл наймаа үргэнөөр эмхидхэжэ, колхозникуудай эрилтые ... нээр хангаха гэжэ оролдо...

Тэрэшэлэн нүүдэл наймаан харшэбэрэй аймагта ханга... гөөр ябуулагдана. Сагаан Ш... тайн сельпогой магази... даагша ... гаар хүдэлмэрилжэ байһан... нүхэр Самбуев бэшэнэ. «... Шулуута» колхозой № 2 бр... дахи магазин ходоо хаал... байдаг. Магазинда ерэһэн ... нигууд продавецыэн ... «урижа» асардаг гү, ... хүлеэжэ үнэтэ сагаа дэмы ... байна.

Колхозникуудые эд бара... элбэгээр хангаха хэрэгтэ ... сельпогой правлениин хайш... гээр хандадаг тухай нүхэр ... бэшэнэ. Холын гүүртэнүүдт... вой стануудта нүүдэл найм... гаар ошожо байха тушаа пр... цүүдтэ сельпогой правлени... һөө захяа заабари үгтэнэгүй... мэһээн продавецууд ... амарые хараад лэ, һанаа ... магазинуудаа дуратай сагта... гээ болоод лэ һүүдаг байна... линай нэрэмжэтэ колхозой ... дэхи магазинда ариг сэбэр... хигдадаггүй тухай нүхэр Г... бэшэнэ. Эндэ магазинай ... хүнүүдэй тушаалһаан ябан ... утильные эмхи гуримгүй... ража хэбтэдэг. Гадна, пр... нүхэр Буянтуева дурамгүй ... магазинаа хаажархёод, ай... ябадаг заншалтай.

Хэжэнгын аймагһаа ... Буянтуев ба бусадай ... нэй ёһоор, тэндэ аймпо... зай хүтэлбэрилэгшэд хүд... наймаанай хүдэлмэрине ... һайжаруулха шаданагүй ... ный, Доодо-Худанай ба ... Худанай сельпонуудай зари... газинуудта элдэб шалтагаан... һээ улаан саг соо хаалтай... даг. Тиимэһээнь колхозни... үргэн хэрэглэлэй эд ... дуталдаха ушарнууд гарана...

Хүдөөдэ нүүдэл найм... муугаар эмхидхэгдэһэн туха... бусадшье аймагуудай ... бэшэнэ. Эдэ баримтанууд ... зарим аймпотребсоюзууд ... бэрилэгшэд зүгһөө хүдөө ... гуудта худалдаа наймаа ... дэлгэрүүлхэ талаар сельпо... түрүүлэгшэд шанга ... табидаггүй байһаниие гэрш...

Ушар иимэһээ худалдаа ... маанай хүдэлмэриие ойрын ... нүүдтэ эрид һайжаруулхые ... дурсагдагша аймпотреб... хүтэлбэрилэгшэдһөө эри... Үбһэ хуряалга ойротожо ... Хүдөө ажахын энэ шухал... паниие аймпотребсоюз бүхы ... гэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха ...

Инкубаторна станци хүдэлмэрилжэ эхил...

77 мянган үндэгэнэй багтаамжатай аймаг хоорондын инкубаторна станци Баргажан тосхондо хүдэлмэрилжэ эхилбэ.

Тус станци Курумканай ба Баргажанай аймагуудай колхозуудай шубуунай фермэнүүдые даль... гаар хангаха юм. Июниин һү... станци дальбараануудайнга... рүүшын парти гаргаха бай...

Д. Гыр...

НҮХЭР СТАЛИНАЙ ЗУРГААН УСЛОВИ

(Ажахынхидай зүблөөн дээрэ нүхэр Сталинай үгэ хэлэһэнһээ хойшо 20 жэл гүйсэһэнэй ойдо)

1931 оной июниин 23-да ажахынхидай зүблөөн дээрэ «Шэнэ оршон байдал—ажахын байгуулалтын шэнэ зорилгонууд» гэһэн үгэ нүхэр Сталин хэлэһэн юм.

Ажахынхидай энэ зүблөөн хадаа оронииe индустриализацилха политикые бэелүүлхын түлөө, нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхын түлөө манай партиин героическа тэмсэл хэжэ байһан үедэ болоо һэн. Тэрэ үедэ орон доторнай тон ехэ промышленна барилганууд эрхилэгдэжэ, шэнэ техникээр зэбсэгжэгдэһэн асари томо предприятинууд бодхоогдожо ба ашаглалгада оруулагдажа байба.

Манай ороной индустриальна хүгжэлтэ ба социалистическэ байгуулалтын амжалтанууд социалистическэ промышленность хүтэлбэрилхэ талаар шэнэ аргануудые эрижэ, шэнэ зорилгонуудые табижа байба.

Шэнэ оршон байдалтай зохилдуулан, ажахын бүхы хүдэлмэриие шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ нүхэр Сталинай хэлэһэн үгэ онсо удхашанартай байха юм. Нүхэр Сталинай табиһан мэдээжэ зургаан условинууд шэнэ оршон байдалда социалистическэ промышленностиие большевистскээр ударидаха гол принципүүд болоһон байна.

Социалистическэ промышленность хүгжөөлгын түрүүшын услови хадаа хүдэлмэришэнэй хүсые эмхитэйгээр абахые ба ажалые механизировалхые эриһэн байгаа.

Социалистическэ промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэнэй хүсые абажа хандуулха асуудал тиихэдэ шиидхэхы удхашанартай байһан юм. Шэнээр баригдажа байһан хэдэн олон завод ба фабрикануудта хүдэлмэришэдэй олохон шэнэ кадрнууд хэрэгтэй байгаа, теэд энэ талаар тиихэдэ нилээд ехэ бэрхэшээл тохёолдожо байба.

Тиихэдэ хүдэлмэриин хүсые эмхитэйгээр абалга колхозууд ба колхозникуудтай договор хэхэ ябадалаар хангагдадаг һэн. Хожомоо, ажалай резервнүүдэй тогтоогдоһон хойно промышленностьда шэнэ кадрнуудай срэлгэ урид хараалһан түсэбөөр саг үргэлжэ, гол түлэб ФЗО һургуулинуудта, ремесленнэ ба түмэр замай училищинуудта һураһан городой ба колхозно залуушуулһаа эмхидхэгдэдэг болоо. Гадна, өөһэд өөһэдөө мүн бригадаараа ба курсада һуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлгэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Ажалай резервнүүд промышленностьда залуу хүдэлмэришэдые жэл бүри олоор үгэнэ. Тиин, дайнай хойто тээхи табанжэлэй туршада 3,5 миллион хүдэлмэришэдые ажахын элдэб һалбаринуудта үгэһэн байха юм.

Ажалые механизацилгын талаар манай орон дотор угаа ехэ амжалтанууд туйлагданхай. Жэл бүри шэнэ, үндэр бүтээсэтэ машинанууд, станогууд ашаглалгада оруулагдана. Жэшээлхэлэ, дайнай хойто тээхи табанжэлэй һүүлшын хоёр жэлэй туршада машина бүтээлгын промышленностьда 700 гаран шэнэ янзын, үндэр бүтээсэтэ машинанууд ба механизмууд шудалагдажа, ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Нүхэр Сталинай табиһан хоёрдохи услови хадаа хүдэлмэришэдые предприятинуудта бэхижүүлхэ, тэдэнэй тоггосогүй ябадал болюулха, хүдэлмэриин салин тухай асуудал байгаа.

Промышленностиие үргэнөөр реконструкцилха зорилго хадаа предприятинуудта саг үргэлжын кадрнуудай байхые эриһэн байна. Тиигээгүй һаа, шэнэ, орёо техникые шудалжа, тэрэниие һайнаар ашаглажа шадагдахагүй байна бшуу. Теэд, энэ хэрэгтэ тон харша үзэгдэл — хүдэлмэришэдэй тогтосогүй ябадал — зарим фабрика ба заводуудта үзэгдэдэг байгаа. Юундэ хүдэлмэришэд иишэ тиишээ һүндэлдэг, нэгэ заводһоо нүгөө заводто зайдаг байгааб гэхэдэ, зарим предприятинуудта салин тогтоолго буруугаар эмхидхэгдэдэг, мэргэжэлтэй, мэргэжэлгүй хүдэлмэринүүдые илгадаггүй, хүндэ, хүнгэн хүдэлмэринүүдые хараалдаа абадаггүй байгаа. Гадна, хүдэлмэришэдые нэгэ предприятида бэхижүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй байра байдалые, эдеэ хоолые һайжаруулха тон шухала байһан юм.

Социалистическэ промышленностиин ургалтын зам дээрэ тохёолдоһон эдэ бэрхэшээлнүүдые усадхахын тулада, **«Хүдэлмэришэдэй хүсэнүүдэй тоггосогүй ябадалые усадхаха, уравниловкые үгы хэхэ, салин үгэлгые зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэришэдэй ажабайдалые һайжаруулха»,** — гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна.

Нүхэр Сталинай эдэ заабаринууд хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ, фабрика ба заводуудта хүдэлмэришэдэй бэхижүүлэгдэхэ ябадал хангагдаһан байха юм.

Социалистическэ промышленностиие хүгжөөхэ гурбадахи условинь хадаа эзэн буса ябадалые усадхалга, ажалай эмхидхэлые һайжаруулга байгаа.

Промышленностьда шэнэ техникын олоор нэбтэрүүлэгдэжэ байһан ушар ажалай шэнэ эмхидхэлые эриһэн байна. Гэбэшье, зарим предприятинуудта энэ хэрэг тон һулаар табигдаһан, машина зэмсэгүүдые хэрэглэлгэдэ хайша хэрэгээр хандаха ябадал ушардаг байгаа. Энэ ушар хадаа социалистическэ промышленностиин хүгжэлтэдэ нилээд ехэ һаад ушаруулдаг, шэнэ техникэ шудалалгые хойшо татадаг, үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгые һаатуулдаг байба.

«Эзэн буса ябадалые усадхаха, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, бии байһан хүсэеэ зүбөөр хубаарилан табиха»,—ажахынхидай ойрын зорилгонууд иимэ байна гэжэ Сталин хэлэһэн юм.

Дүрбэдэхи ба табадахи условинуудынь хүдэлмэришэн ангиин дундаһаа үйлэдбэриин-техническэ интеллигенци бии болгохые, мүн хуушан интеллигенцидэ онсо анхарал хандуулхые эриһэн байна.

Улам түргөөр ургажа байгаа промышленностьда, хэдэн мянгаад шэнэ завод, фабрикануудые байгуулхын түлөө өөрын, инженерно-техническэ кадрнуудые бии болгохо гээшэ тон шухала байгаа. **«СССР-эй хүдэлмэришэн ангида өөрын үйлэдбэриин-техническэ интеллигенци бии болохо ябадал туйлаха»,** —гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна. Мүн тиихэ зуураа, хуушан инженерно-техническэ кадрнуудта онсо анхаралаа хандуулха, тэдэниие ажал хүдэлмэридэ зоримгойгоор хабаадуулха гэжэ нүхэр Сталин зааһан юм.

Үйлэдбэриин-техническэ интеллигенци хадаа дээдэ һургуулинуудые дүүргэгшэдһээ гадна, мүн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдһөө, предприятинуудай практическа хүдэлмэрилэгшэдһөө, мүрысөө үүсхэгшэдһээ, хүдэлмэришэн ангиин культурна хүсэнүүдһээ бүридэхэ байна гэжэ нүхэр Сталин заагаа һэн. Тиигэжэ, нүхэр Сталин хадаа стахановска хүдэлөөнэй бии болохоһоо холо урид хүдэлмэришэн ангиин культурно-техническэ ниитэ дэбжэлтые уридшалан хараһан байха юм.

Социалистическэ промышленностиие хүгжөөхэ зургаадахи услови хадаа промышленностиин доторой резервые гулидхахые, промышленностиин бүхы һалбаринуудта хозрасчет нэбтэрүүлхые эриһэн байгаа.

Советскэ арад зон болбол хариин гүрэнүүдһээ урьһаламжа ба кредит абангүйгөөр өөрынгөө социалистическэ промышленностиие байгуулдаг байха юм. Оронойнгоо индустриализацилха хэрэгтэ шухала мүнгэн зөөри тэрэ үедэ имагтал хүнгэн промышленностьһаа, хүдөө ажахыһаа, гүрэнэй бюджедһээ оруулагдадаг байгаа. Тэд, эдэнь ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангажа шадахагүй байһаниинь мэдээжэ.

Промышленность ба хүдөө ажахын саашанхи хүгжэлтэ туй... тулада: **«Эзэн буса ябадал усадхаха, промышленностиин ...рой резервые гулидхаха, ... бүхы предприятинуудта хоз... нэбтэрүүлхэ ба бэхижүүлхэ, ... мэнэй өөрын үнэ сэнгые саг ... жэ химдаруулха, промышл... тиин бүхы һалбаринуудта ... ленность доторой нөөсэлгы... болгохо»,** —гэжэ нүхэр С... эриһэн юм.

Нүхэр Сталинай табиһан зургаан условинуудые бодо... дээрэ бэелүүлхын түлөө ... зуураа, манай коммунист... парти болбол арадайнгаа аж... айхабтар ехэ нэмэлтэ резерв... олоһон байна.

Сталинска табанжэлнүүдэй ... Ленин—Сталинай партиин ... далга доро манай орон хүсэн ... дэр социалистическэ индустри... гуулаа. Нэн түрүүн хүндэ пр... ленностиие ба түмэр замай ... спортые хүгжөөхэ гэжэ ... хойто тээхи табанжэлэй түсэ... тор хараалагдаһан байгаа. ... зорилгонууд эршэмтэйгээр ... пэдгэ. 1950 оной промыш... продукци гаргалга, 1940 оно... суулбал, 73 процентээр ... байна.

20 жэлэй саада тээ аж... дай зүблөөн дээрэ хэлэһэн ... гоо нүхэр Сталинай заа... фринууд мүнөөшье хүсэнд... на. Тэдэ заабаринууд ... һуури дээрэ бидэнэр хадаа ... нишыи материально-те... база байгуулха хэрэгтэ ... шлалтануудые туйлана...

Б. Бай...

ВКП(б)-гэй обкомдо

КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ ПЕРСПЕКТИВНЭ ТҮСЭБ ТУХАЙ

Һаяхан ВКП(б)-гэй обком колхозно ажахые хүгжөөхэ перспективнэ түсэб тухай Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ванкеевэй элидхэл дуулаһан байна.

Колхозой правлениин зохёоһон 1951—1955 онуудта ажахыгаа хүгжөөхэ перспективнэ түсэбые ВКП(б)-гэй обкомой бюро юрэнхыдэнь һайшааба.

Ажахыгаа хүгжөөхэ түсэбые колхознигуудай дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсүүлхэ ба перспективнэ түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын тула политическэ-ниитын хүдэлмэри эмхидхэхэ, тиихэ зуураа, харуулан ойлгуулха пособи—диаграммануудые, плакадуудые хэрэглэлсэхыень партийна эхин организацие ба колхозой правлениие ВКП(б)-гэй обкомой бюро уялгалба.

Ажахыгаа хүгжөөхэ түсэбөө бэелүүлхынь тулада Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үдэр бүриин бодото туһаламжа үзүүлжэ байхые ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомдо ба аймгүйсэдкомдо дурадхагдаа.

Колхозно ажахые хүгжөөхэ перспективнэ түсэб тухай Карл Марксын нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ванкеевэй хэлэһэн үгэ энэ хуудаһанда толилогдохонь.

...й һүүлэй нэгэдэхи табан-...үсэбэй дүүргэгдэһэнэй эсэс-...й ороной хүдөө ажахы ...э дэбжэлтэ туйлаа. Колхо-...ниитын ажахы улам урган ..., хүдөө ажахын материаль-...ческэ база хүгжөө, колхоз-...иин кадрнууд ургаа.

...уудые томодхолго хадаа ...жахын артелиин механизи-..., үндэр товарна ниитын ... улам хүгжөөхэ шухала ... мүн.

...й Карл Марксын нэрэмжэ-...э 1950 ондо «Улан-Үдэнгэ» хүдөө ажахын артельтэй ...н юм. Тиигэжэ колхозой ...арай ниитэ талмай 46556 ...болоо. Тэрэ тоодо 3586 гек-...анай, 5018 гектар сабша-... 19812 гектар бэлшээриин ...и.

...огдоһон сагһаа хойшо бо-... болзор үнгэрбэшье, иимэ ... булюу һайн байһаниинь ...ор харагдаа. Жэжэ колхо-... томодхолго хадаа нэгэдэ-...озуудай газарай талмай-... адуу малнуудые ба үйлэд-...эр зэбсэгүүдые юрэ хамта-...бэшэ, харин хүсэ ехэтэй ...икые дүүрэн хүсөөрнь ... аргатай артельнэ ажа-...жэ үндэр шатада шэлжэн оролго мүн гэжэ түрүүшын алхамууд харуулна.

Социалистическэ томо ажахые түсэбгүйгөөр эрхилжэ болохогүй гэһэн нүхэр Сталинай заабарине ба томодхогдоһон ажахын улам ехэ арга боломжонуудтай байһые хараада абажа, колхозой правлени хадаа ойрын табан жэл соо бэелүүлэгдэхэ перспективнэ түсэб зохёохо гэжэ шиидэһэн юм.

Энэ түсэб табихын урда тээ бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ. Эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар болоһон колхозой правлениин үргэн зүблөөн дээрэ перспективнэ түсэб зохёохо талаар хэгдэхэ бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд тухай тодорхойгоор зүбшэгдэһэн байгаа. Тус зүблөөн дээрэ малажалай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ, ороoһото культурануудай ба хээрын сабшалангай газарнуудай ургасые һайжаруулха ба ехэдхэхэ, мүн ажалай эмхидхэл ба түлөөһые һайжаруулха шэнэ ехэ арга боломжонуудай бии байһаниинь элирүүлэгдээ.

Эмхидхэлэй гол шухала асуудалнуудые шиидхэжэ дүүргээд, колхозой правлени хадаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар ба колхозно эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар доро дурсагдаһан табанжэлэй перспективнэ түсэб зохёоһон байна.

Малажал

...ал хадаа манай колхозой ... гол һалбари мүн. Мүнөө ...хознай эбэртэ бодо малай, хониной, шубуунай, адуу-...ай фермэнүүдтэй. Мүн зү-...ка бии.

...й колхоз симментальска ...бэрилдэг гүрэнэй Сэлэн-...енной рассаднигай зонодо ....

...н мал ба шубуудай тоо ... улам олошоруулха арга ...нуудай бии байһанһаа үн-..., ниитын малай ба шубуу-... толгойе иимэ хэмжээгээр ...улха гэбэл: адуу моридоо ...эбэртэ бодо малаа—4300, ...агаа—19300, гахайгаа — ...буугаа—5000, халтар хара ...дээ—70 хүрэтэр ба зүгы-...0 бүлэ хүрэтэр олошо-...

...алһаа эгээ ехэ хэмжээнэй ... абаха ба тэрэнэй шана-...элүүлхэ зорилгоор мал-... иимэ шэглэлтэйгээр хүг-...бэл: эбэртэ бодо малай ... симментальска үүлтэрэй ба ...алнуудые үсхэбэрилгэтэй-...энээ мяханай ба мяха-һү-...элтэй болгохо. Энэ тогтоог-...элэлһээ үндэһэлжэ, манай ... эбэртэ бодо малай хоёр ...яханай шэглэлтэй, нүгөө-...а-һүнэй шэглэлтэй байха ...рдохи фермэдэнь симмен-... үүлтэрэй племенной фермэ .... Хони үсхэбэрилхэ талаар ...оной шэглэл баримталжа, ...рин ноoһотой хонидые үсхэ-... Ямаанай талаар хөөбэр-...эглэл баримталжа, Дон ... үүлтэрэй ямаадые үсхэбэ-... тэдээгээр нютагайнгаа ... ямаадые һайжаруулха ... табигданхай. Гахай үсхэ-... талаар мяха-сальна шэг-...н, томо сагаан гахайнуу-...эбэрилхэ ба тэдээгээр ню-...тэрые һайжаруулха. Адуу ... талаар унаанай хатарша ... үсхэбэрилхэ шэглэл аба-...агай үүлтэрэй моридые ... буденновско, донской ба ...ой хатарша үүлтэрээр һай-...а.

...жалые хүгжөөхэ талаар ... түсэбтэй зохилдуулан, ...ай фермэнүүдтэхи эбэртэ ...лай тоо толгойн ба шана-...оказательнууд нимээр тог-...ой гэбэл: нэгэ фуражна ... жэл соо—племенной фер-...00 литр, һайжаруулагдаһан ... фермэдэ 2000 литр һүн ...а. Бэлшээжэ ба шахажа ...лһан малнуудай амидын ... дунда зэргээр 350 килог-...айха. Племенной фермэ ...нэдынь 55,1 процент бай-...ээд байхадаа племенной ... хэрэгтэй эхэ малнууд хү-...ха юм. Энэ фермын залуу ...л бүри һүрэгтөө үлөөгдэхэ, ...нь живконторо дамжуу-... худалдагдаха байна.

...энүүд һайн бухануудаар ...аад байхадаа үндэр шанар-...менной түлнүүдые абаха ... болохо байна.

...нэй ба мяханай фермэ-... малнуудай тоо толгойнь ...ой фермэнүүдтэхи залуу ...һаа хүсэлдүүлэгдэжэ бай-...

Мяханай фермэдэ тон бага һүгарадаг, мяхалиг бэетэй малнууд үгтэхэ байна. Энэ шэглэлтэй зохилдуулан буханууд шэлэгдэн олдоо. Имагтал мяханай фермэдэ малнууд адуулагдаха ба шахагдаха юм. Ушар иимэһээ мяха-һүнэй фермэ дээрэһээ гологдоһон малнууд бэлшээгдэхын ба шахагдахын тулада мяханай фермэдэ үгтэдэг байха.

Колхозой шэрүүн ноoһотой, үүлтэр муутай хонид 1955 он болотор нарибтар ноoһотой һайжаруулагдаһан хонидоор һэлгэгдэхэ. Эдэ хонидһоо дунда зэргээр хонин бүриин 2,8 килограмм ноoһо хайшалжа абахаар тогтоогдонхой.

Энэ зорилгые бэелүүлхын тула хонидые искусственна аргаар ороондо оруулха нарин ноoһотой, һайн үүлтэрэй хусануудтай гурбан пункт колхоздо эмхидхэгдэхэ. Нютагай үүлтэрэй хусанууд ба холимог ноoһотой хусанууд сэбэр үүлтэрэй хусануудаар энэ жэлдэ һэлгэгдэхэ. Нэгэ янзын нарибтар ноoһотой хонидые түргэнөөр бии болгохын тула цыгайска үүлтэрэй 5 хуса 1951 ондо худалдажа абаха.

Нютагай үүлтэрэй бүхы ямаад Дон шадарай холисогүй сэбэр һайн үүлтэрэй ба һайжаруулагдаһан ямаадаар 3—4 жэлэй туршада һэлгэгдэхэ. Энэ зорилгоор 1951 оной турша соо үүлтэргүй бүхы тэхэнүүдые фермэнүүдһээ абажа, Дон шадарай хөөбэр-һүнэй холисогүй сэбэр үүлтэрэй тэхэнүүдээр һэлгэхэ.

Малажалые хүгжөөхэ түсэб соо гахайе машиндаһан һүөөр, хартаабхаар ба концентрадаар шахажа таргалуулалга эмхидхэхээр хараалагдаа. Энээнэй тулада хээрын люцернэтэ бэлшээринүүд үргэнөөр ашаглагдаха байна. Гахайнуудые жэл соо хоёр дахин түрүүлхэ гэжэ түсэбөөр хараалагданхай. Тиихэдээ залуу түлнүүдыень бүрин бүтэнөөр томожуулхын тулада гахайнуудые түрүүн—февральда, хожомынь — августда түрүүлхээр хараалагдана.

Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые ба малажалые шухала хэрэгтэй унаа моридоор бардам хангаха хэмжээтэйгээр адуу моридые үсхэбэрилхэ түсэб табигданхай. Энээнһээ гадна, адуу моридһоо абтаха олзо доходые дээшэлүүлхэ зорилгоор 430 толгой мори худалдаха байнабди.

Ниитын малай тоо толгойе олошоруулхатайгаа хамта, колхоздо нилээд ехэ мүнгэн олзо абаха арга олгодог шубуунай, ангай ба зүгын ажахые улам саашань хүгжөөхэ ябадал табанжэлэй түсэб соо хараалагдана.

Малажалай бүхы һалбаринуудай хүгжэлтын хэмжээн 1955 ондо тоо толгойнгоо, шанарайнгаа показательнуудай талаар дайнай урда тээхи хэмжээнһээ холо үлүү гаргагдаха байна.

Жэшээлхэдэ, ниитын малай тоо толгой дайнай урдахи 1940 онойхидо орходоо табанжэлэй эсэстэ иимэ хэмжээтэйгээр ургаха гэбэл: адуу морид—4,1 процентээр, эбэртэ бодо мал—45,0, хонин—25,4, гахай—165,8 процентээр, шубуун 20 дахин олошорхо байна.

Малажалдахи хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилга

...е элдэлүүлгэ ба харууһал-...гта холбоотой үйлэдбэриин процессуудые механизацилга хадаа малажалай ашаг шэмэ үгэлгые ба малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шухалын шухала хэмжээ-ябуулганууд мүн. 1951—1955 онуудай түсэбөөр малажалдахи иимэ хүндэ хүдэлмэринүүдые: үнеэ һаалгые, хони-ямаанай ноoһо хайшалалгые, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые, мал уһалалгые, наг шэбхэ гаргалгые ба малай байрануудта үбһэ тэжээл асаралгые механизацилха хэмжээ-ябуулганууд хараалагданхай.

Эбэртэ бодо малай племенной ба мяха-һүнэй шэглэлэй һайжаруулагдаһан малай фермэнүүд түрүүшын ээлжээндэ механизацилагдаха юм. Эбэртэ бодо малай племенной фермэ дээрэ үбһэ соломо хэршэхэ түхеэрэлгэнүүдтэй тэжээл буйлуулха кухни 1951 ондо баригдаха юм.

Тэжээлэй база

Манай колхоз ниитынгээ малажалда бүдүүн тэжээл хээрын сабшалан дээрэһээ бэлэдхэдэг.

Ниитын малай тоо толгойе улам олошоруулга ба тэрээнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлгэ хадаа шэнэ газарнуудые эдлүүрилэн, бии байгаа сабшалангуудаа үргэдхэхэ талаар горьтойхон хэмжээнэй хүдэлмэри хэхые эринэ. Ушар иимэһээ бургааһа шугы сэбэрлэжэ ба уһа намаг хатаажа, 582 гектар газарые 1951 ондо сабшалан болгон шэнээр ашаглаха байнабди.

Сабшалангай газарнуудые үргэдхэхэтэйгөө хамта, тэдэнэй ургасые дээшэлүүлхэ хүдэлмэринүүд хараалагдаа. Энэнь тэжээлэй бата бэхи база байгуулха талаар хэгдэхэ гол хүдэлмэринүүдэй нэгэниинь мүн. 1951—1955 онуудай түсэб соо сабшалан ба бэлшээриин газарнуудые һайжаруулха агротехническэ иимэнүүд гол шухала хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ гэжэ хараалагданхай гэбэл: 1600 гектар талмайда үтэг хэхэ, 160000 тэргэ наг шэбхэ гаргаха, 240 га талмай дээрэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдые оруулха, уһалагдадаг сабшалангуудай талмай 2600 га болоторнь үргэдхэгдэхэ, 300 гектар сабшалан ба бэлшээриин газарнуудые бургааһа шугыһаань сэбэрлэхэ, 260 гектар намагтай газар хатааха.

Дурсагдагша хэмжээ-ябуулгануудһаа гадна, сабшалангай ба бэлшээриин газарнуудые һайжаруулха агротехническэ иимэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ гэбэл: жэл бүхэндэ хээрын, гол түлэбынь уһалагдадаг ба шииг нойтоор элбэг сабшалангай газарнууд дээгүүр хабар эртэ, намартаа орой болотор малаа адуулхые хориимжолхо, ногооной өөрһөө үрһэ гаргахын тула тусгаар участогуудые таһалха, малайнгаа байрануудые урилха, сабшалангуудай ногооe тус тус участок бүхэндэ тогтоогдоһон болзор соо, газарай хүрьһэнһөө дээшэ 4—6 сантиметр үндэртэйгөөр сабшаха.

Сабшалангай участогуудай хүрьһэнэй, сагай уларилай ба газарай нюруугай условинуудай ондо ондоо байдаг хадань, участок бүхэндэ үнгэргэгдэхэ ондо ондоо хэмжээ-ябуулгануудые хараадаа абажа, тус тус участогта агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай түсэб табигданхай.

Сабшалан ба бэлшээриин газарнуудые һайжаруулха талаар хэгдэхэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые зүбөөр үнгэргөөд байхада, тэдэнэй ногооной шанар ба ургасань табанжэлэй турша соо нилээд дээшэлхэ байна. Нэгэ гектарһаа 19,1 центнер гарахаар дунда зэргын ургасатай хээрын сабшаланһаа абтаха үбһэнэй валовой суглуулбари табанжэлэй эсэстэ 107,0 мянган центнер болгогдохо байна.

Бии байгаа сабшалангай газарнуудые бултынь ашаглахын ба тэдэн дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхын хажуугаар, полевой тэжээл үйлэдбэрилгэ хадаа колхозой тэжээлэй балансда ехэхэн нэмэри болохо юм. Абтаһан севооборотнуудай бии болгогдохотой ба бэелүүлэгдэхэтэй хамта, полевой тэжээл үйлэдбэрилгын хэмжээе 1951—1955 онуудай туршада нилээд ехээр дээшэлхэ, энэнь тариянай талмайн ниитэ тоогой 25—30 процентнь болохо юм.

Бэелүүлэгдэжэ байһан севооборотнуудые зүбөөр сахяад ба агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай бүхы эрилтэнүүдые бэелүүлээд байхада, нэгэ гектарһаа абтаха тэжээлэй культурануудай ургаса иимээр хараалагдана гэбэл: нэгэ жэлэй ногоон — 35 центнер, олонжэлэй ногоон—25,0 центнер, силоснэ культуранууд—200 центнер ба тэжээлэй корнеплодууд 250 центнер хүрэтэр дээшэлхэ.

Бии байгаа сабшалангай газарнуудые гүйсэд ашаглалга, тэрэшэлэн полевой участогай тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлээшье хада гуменна тэжээл колхозой тэжээлэй балансһаа хаягдаха ёһогүй. Ушар иимэһээ 1951—1955 онуудта гуменна тэжээлнүүдые суглуулжа, зүбөөр хэрэглэхэ түсэб табигданхай.

Үнеэдэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ гол нүхэсэлнүүдэй нэгэн болохо шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгые туйлай ехэ удхашанартай гэжэ тоолоод, 1951—1955 онуудай түсэбөөр шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгые 31,1 мянган центнер хүргэхэ, тэрэ тоодо 21,5 мянган центнер силос дараха гэжэ хараалагдаа.

Тусгаар бэлэдхэгдэһэн силоснэ барилганууд соо техническэ эрилтэнүүдэйнь ёһоор силос дарагдаха байна. Гадна, силоснэ шэнэ барилганууд баригдаха юм.

1951—1955 онуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөөр тогтоогдоһон хэмжээнэй показательнууд манай ажахын тэжээлэй запасуудые нилээд дээшэлүүлхэ байна.

Тэжээлэй ресурснуудай ургалта хадаа гол түлэб үбһэн ба тэжээлэй корнеплодуудай суглуулбарине ехэдхэлгээр хангагдаха, тэрэшэлэн тэжээлэй рациондо силос, хартаабха оруулалсадаг болохо ябадал хадаа ниитын малые улам хүгжөөхэ, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар таарамжатай условинуудые байгуулха юм.

Үбэлэй сагта ниитын малажалые үбһэ тэжээлээр хангаха хүдэлмэринүүдые ябуулхатаяа хамта, зунай бэлшээрие һайжаруулха хүдэлмэринүүд хараалагданхай.

Тэжээлэй база бэхижүүлхэ талаар 1951 — 1955 онуудай түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд ниитын малай тоо толгойе олошоруулха ба тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгын показательнуудые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ бүхы условинуудые байгуулха байна.

Ургамалнуудые тарилга

Таряанажалые хүгжөөхэ гол зорилго хадаа таряанажалай продуктнуудые тушаалгаар гүрэнэйнгөө үмэнэ абаһан уялгануудаа бүрин дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тулада, малажалда шухала хэрэгтэй ороoһото, шэмэтэ ба гуменна тэжээлнүүдэй, тэрэшэлэн нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногоонуудай резервнүүдые байгуулхын тулада, ургамалнуудай тарилгаһаа абтаха мүнгэнэй ба натуральна олзо доходуудые дээшэлүүлхын, энээнэй үндэһөөр колхознигуудай материальна байдал улам һайжаруулхын тулада хүдөө ажахын культурануудай ургасые улам дээшэлүүлхэ ябадал болоно.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула 1951 ондо тариянай талмайе 215 гектараар үргэдхэхэ гэжэ перспективнэ түсэбөөр хараалагдаа.

Тариянай газарай талмайе үргэдхэхэтээ хамта, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ ба тэдэниие тарихадаа агротехникын заабаринуудые наринаар сахиха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Энээниие бэелүүлхын тула мүнөө бии байгаа тариянай талмай дээрэ 7 политой севооборотнууд бии болгогдохо, тэрэ тоодо Юрөө ба Халгатуй гэжэ газарай 1172 гектарта 10 политой полевой севооборот, Талын-Булак гэжэ газарта 1297 га талмайтай 7 политой полевой севооборот, Хурлунтуй гэжэ газарта 89 га талмайтай 6 политой фермэ шадарай севооборот, Ташир-Балбатуй гэжэ газарта 242 гектар талмайда усадьба шадарай 8 политой севооборот, Шулуута гэжэ газарта 64 га газарта фермэ шадарай 7 политой севооборот, Ташир гэжэ газарта 56 га талмайтай овощиин 7 политой севооборот, Удунга гэжэ газарта 525 гектар талмайтай 7 политой полевой севооборот хэгдэхэ байна.

Ногоо тарилгатай севооборотнуудые бэелүүлхээр абтаһан схемэнүүдтэй зохилдуулан, севооборотнуудые бэелүүлһэн түрүүшын жэлдэ 879 гектарта олонжэлэй ногоонууд таригдаха ёһотой. Абтаһан севооборотнуудые бэелүүлхынгээ хажуугаар тариянай талмайнуудай структурануудые эбдэхэгүй ба ороoһото культурануудаар эзэлэгдэнхэй талмайнуудай хэмжүүрые зандань байлгаха хараатайгаар тариянай газар үргэдхэхэ хүдэлмэринүүд ябуулагдаха.

Севооборотнуудые хэжэ эхилхэ түсэбэй ёһоор, табанжэлэй эсэстэ тариянай ниитэ талмай 2949 гектараар хараалагдаа. Тэрэ тоодо 2100 гектарта ороoһото культурануудай, 757 гектарта тэжээлэй, 84 гектарта овощь, хартаабхын ба 8 гектарта техническэ культурануудай тарилга хэгдэхэ.

Ажахынгаа хүгжэлтэдэ малажал үсхэбэрилхэ шэглэл абаһан дээрэһээ тэжээлэй культурануудые тариха талмай үргэдхэгдэхэ болочо.

Хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар шухала агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэтээ хамта, абтаһан севооборотнуудые бэелүүлгэ хадаа тариянай ургасые нилээд дээшэлүүлжэ, табанжэлэй эсэстэ ороoһото культурануудай гектар бүхэнһөө 13,5 центнер, хартаабхын —150 центнер ба овощиин — 250 центнер ургаса абаха аргатай болгогдохо байна.

Өөһэдыгөө ногооной үрһөөр хангахын тула табанжэлэй эсэстэ 52 гектар газарта олонжэлэй ногоонуудай үрһэнүүдые таридаг болохобди.

Овощиин севооборотые бэелүүлгэ хадаа парнигууд соогуур овощиин ба техническэ культурануудай рассадануудые элбэгээр тарижа ургуулхые эринэ. Тиимэһээ парниково ажахые үргэдхэхэ шухала болоно.

Эртын овощьнуудые ургуулхын тула 1953 ондо 100 квадратна метр хэмжээтэй нэгэ дулаан байра баригдаха. Сад мүн лэ үргэдхэгдэхэ юм. 1950 ондо 1 гектар садтай байгшада орходоо 1951—1955 оной түсэбөөр садай талмай 10 гектар болотор үргэдхэгдэхэ юм.

Манай колхозой табанжэлэй түсэб хүдөө ажахын гол хүдэлмэринүүдые механизацилхаар хараална. Хартаабха һуулгалга ба малталга, газар хахалалга, тарилга, ороoһо таталга, үбһэ сабшалга, силос даралга гэхэ мэтын ажалнуудые ба сабшалан болон бэлшээриин газарнуудые һайжаруулха талаар хэгдэхэ хүдэлмэринүүдые механизацилхабди. Хүдөө ажахын гол хүдэлмэринүүдэй 90—95 процентнь механизированнэ болохо. Тиихэдэ силос даралга, таряа сохилго ба мелиоративна хүдэлмэринүүд 100 процент механизацилагдаха.

1951—1955 онуудта ургамалнуудай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй ёһоор, тарилгын талмай ба хүдөө ажахын культурануудай ургаса дайнай урда тээхи хэмжээнһээ нилээд ехээр дээшэлхэ.

Малажалые тэжээлээр хүсэд хангахын тулада тэжээлэй культурануудай тарилгын талмай үргэдхэгдэжэ тарилгын талмай ехэ болохо байна.

Манай ажахыда ургамалай ажахые саашадань хүгжөөхэ ябадал хадаа ороoһо тушааха талаар гүрэнэйнгөө урдахи уялгые гүйсэд ба саг соонь дүүргэхэ, колхознигуудые таряа талхаар хангаха, үрһэнэй ба фуражна фонднуудые байгуулха дүүрэн аргатай болгохо юм.

Хамһабариин предприятинууд

Ажахые олон һалбаритайгаар хүгжөөлгэ хадаа хамһабариин предприятинуудые хүгжөөхые эринэ.

1951—1955 онуудта электростанци (ГЭС), тээрмэ, радиоузел, кузница, модо дархалха мастерской, водокачка, хирпиисын завод ба модо хюрөөдэхэ рама гэхэ мэтын хамһабариин предприятинуудые бии болгожо хүдэлгэхэбди.

Дурсагдагша хамһабариин предприятинууд хүдэлмэрилхэдөө колхозоо барилгын нютагай материалнуудаар гүйсэд хангаха. Гадна культурно-ажаһуудалай талаар колхознигуудай эрилтэ хангагдаха юм. Дурсагдагша хүдэлмэриингөө хажуугаар манай колхозой хамһабариин предприятинууд энэ табанжэлэй турша соо 237,2 мянган түхэригэй нэмэлтэ мүнгэн доход үгэхэ.

Культурно-ажаһуудалай ба үйлэдбэриин барилга

Колхозно үйлэдбэриин хүгжэлтэ ба колхознигуудай культурна баян байдалай ургалта хадаа үйлэдбэриин ба культурно-ажаһуудалай барилгануудые үргэдхэхые эринэ. Культурно-ажаһуудалай ба үйлэдбэриин 82 шэнэ барилгануудые: хүдөө ажахын культурын байшан, хүүгэдэй ясли, бани, нарайлгын гэр, радиоузел, малажалда хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудай байха гэрнүүд, малай байранууд, конюшнинууд, зернохранилищинууд болон бусад баригдаха гэжэ 1951—1955 онуудай түсэбөөр хараалагдаа. Хараалагдаһан барилганудые бодхоохын тула 20 хүнһөө бүридэһэн саг үргэлжын барилгын бригада эмхидхэгдээ. Зарим барилгануудаа хүлһэлжэ барюулхабди.

Культурно-ажаһуудалай бүхы барилганууд үйлэдбэриин хоёр гол центрнүүд болохо Ташир ба Удунга гэжэ газарнуудта бодхоогдохо.

Колхознигуудай усадьба шадарай участогуудта модо барижа ногооруулха ба индивидуальна огород тарилга үргэдхэхэ ябадалдань колхознигуудта туһаламжа үзүүлхэ гэжэ 1951—1955 онуудай түсэбөөр хараалагданхай.

Кадрнуудые бэлэдхэлгэ

1951—1955 онуудай туршада кадрнуудые бэлэдхэхэ талаар иимэ хэмжээнүүд хараалагдаа гэбэл: 52 хүн хүдөө ажахын һургуулинууд ба техникумүүдтэ һуража гараха, хүдөө ажахын таһагай дэргэдэхи саг зуурын курсануудта жэл бүхэндэ 30-аад хүн һуралсаха, энээнһээ гадна, үйлэдбэриһөө таһалдалгүйгөөр ниитэ мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ 3 жэлэй агротехническэ курсанууд колхоз дээрээ хүдэлмэрилхэ.

Ажахын бүхы һалбаринуудай саашанхи ургалтатай, механизацинэбтэрүүлгэтэй ба газартаряалангай культурын дээшэлхэтэй дашарамдуулан, фермэнүүдые ба үйлэдбэриин бригаданудые даагшад булталаа тусхай мэргэжэлэй дунда һургуулитай болохоор хараалагдана.

Ажалай эмхидхэлгэ ба түлэбэри

Колхозно ажал эмхидхэхэ үйлэдбэриин гол единицэ хадаа үйлэдбэриин бригада болоно. Тиимэһээ МТС-эй техникые ба колхозойнгоо үйлэдбэриин бүхы зэр зэмсэгүүдые эрхим һайнаар, хүсэдөөр ашаглахые хараала абалсан, үйлэдбэриин бригаданууд эмхидхэгдэһэн байна.

1951—1955 онуудта үйлэдбэриин дүрбэн бригаданууд, тэрэ тоодо тариянай хоёр, тэжээл бэлэдхэлэй ба огородно бригаданууд байгуулагдаха. Нэгэ бригада 40—50 хүнһөө бүридэхэ.

Тариянай бригаданудта сев...

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

ВКП(б)-гэй обкомдо

КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ ПЕРСПЕКТИВНЭ ТҮСЭБ ТУХАЙ

(*Түгэсхэл*)

ѳбороодуудай полинуудта саг үргэлжын участогууд, сабшалангай газарнууд, тэрэшэлэн үйлэдбэриин шухала зүйлнүүд: хүдөө ажахын зэр зэмсэгүүд, мори унаа ба гэр байранууд тушаагдан үгтэхэ.

Огородно бригадын составта зургаан хүнһөө бүридэһэн садай ажал эрхилхэ звено оролсоно.

Тогтоогдоһон нормотой зохилдуулан, хүндэ хүдэлмэринүүдэй механизацилагдаһые хараадаа абалсан, малажалда ябаха 350 хүн үгтэхэ юм. Колхоздо хамһабариин һалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ түсэбэй ёһоор энэ хүдэлмэридэ ажаллаха 30 хүн нэмэжэ үгтэхэ болоно.

Колхозно үйлэдбэридэ эхэнэрнүүдые үргэнөөр хабаадуулха зорилгоор 1951—1955 онуудта 20 һууритай үхибүүдэй ясли ба үхибүүдэй 1 площадка эмхидхэхэбди.

Колхоздо ажалта үдэрнүүдые гаргашалха түсэб зохёоходоо, ажалай бүтээсын ехэ болоһые хараадаа абалсан, ажалай нормо 5—10 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

Ажахын һалбари бүхэндэ, бригадануудта, звенонуудта ба фермэнүүдтэ ажалта үдэрнүүдые гаргашалха түсэб табигдаа.

1950 ондо 268,8 мянган ажалта үдэр гаргашалагдаһан байгаа һаа, 1955 ондо ажалай нормын дээшэлһэнэй ба хүдөө ажахын гол хүдэлмэринүүдые механизацилгын ургаһанай эсэстэ 350,0 мянган ажалта үдэр гаргашалагдахаар хараалагдаа.

Ажахын бүхы һалбаринуудай саашадаа хүгжэхэ бүри ажалта үдэрнүүд олошорхо байна. Энээнтэйнь хамта административно-захиргаанай аппарадта ажалта үдэрнүүдые гаргашалга саг үргэлжэ доошолхо. 1955 ондо колхозник бүхэнэй олоһон ажалта үдэрнүүд дунда зэргээр 560 байха.

Олзо доходууд ба тэдэнийе хубаалга

1951—1955 онуудта колхозойнгоо ажахые хүгжөөлгын түсэбөөр хараалагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэдэ колхозой мүнгэн олзо доходууд нилээд дээшэлхэ байна. Түсэбэй ёһоор 1955 ондо абтахаар хараалагдаһан мүнгэн доход 1950 онойхиһоо 3,5 дахин ехэ байха юм. Энэнь 3034 мянган түхэриг болохо байна.

Бүхы олзо доходуудай ехэнхи хубинь зүгын, ангай ажалһаа, мүн тэрэшэлэн кузница, тээрмэ, модоной дарханай мастерской, электростанци ба транспорт гэхэ мэтэ хамһабариин предприятинуудһаа орохо.

Мүнгэн олзо доходуудай ургахатай хамта, үйлэдбэриин, ажахын, культурна ба колхозой бусад хэрэгсэлнүүдэй гаргашанууд хоёр дахин ехэ болохо юм.

1950 онойхидо орходоо хубаагдахагүй фонддо нэмэри болон орохо мүнгэн зөөри 3—4 дахин шахуу ехэ болохо, тиихэдэнь культурна хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалагдаха мүнгэн зөөри 4 дахин ехэ болохо байна.

Мүнгэн олзо доходуудай 3,2 дахин ехэ болохотой хамта колхознигуудай ажалта үдэртэ хубаагдаха мүнгэн улам ехээр дээшэлхэ.

Капиталовложениин мүнгэн зөөрөөр барилгын материалнууд худалдан абтаха байна. 1951—1955 онуудта баригдаха барилгада 940,0 мянган түхэриг хараалагданхай. Колхоздо хэрэгтэй машинануудые, зэр зэмсэгүүдые ба бусад түхеэрэлгэнүүдые худалдан абалгада 548,0 мянган түхэриг гаргашалагдаха. Капиталовложениин мүнгэн зөөриһөө 1951—1955 онуудта хамта дээрээ 2167,8 мянган түхэриг гаргашалагдаха юм. Нэгэ ажалта үдэртэ хубаагдаха мүнгэнэй ба продуктнуудай хэмжээн табан жэл үнгэрөөд байхада 4 түхэриг, 3 килограмм орооһон, 1,5 килограмм картофель, 1,5 килограмм овощь, 0,5 килограмм мяхан, 1,5 килограмм һүн, 2,5 килограмм үбһэн үгтэхөөр хараалагданхай.

Манай колхозой мүнгэн ба натуральна олзо доходуудай ехэ боложо, ажалта үдэрэй үнэ сэнгэй дээшэлһэн ябадал хадаа ажахые улам саашань, бүри хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ бүхы арга боломжонуудые олгохо, колхознигуудай ажабайдалые улам культурна ба баян болгохо байна.

* * *

Табанжэлэй түсэбэй бүхы показательнууд бригада, фермэ ба колхозник бүхэндэ хүргэгдөө, тэрэнэй түрүүшын жэлэйнь түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн ба ниитэполитическэ хүдэлмэри дэлгэрүүлэгдэнэ. Перспективнэ түсэбнай дүүргэгдэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм. Тэрэнэй ашаар манай колхоз улам бата бэхи, эмхитэй гуримтай, жэшээтэ һайн ажахы болохо байна.

Бидэнэр ерээдүй руу найдамтайгаар харанабди. Юундэб гэхэдэ, бидэнийе тэмсэлдэ хатуужаһан большевигүүдэй парти ба арадай вождь нүхэр Сталин хүтэлбэрилнэ.

Индидэ шэниисэ асарһан советскэ морягуудые индийскэ арад амаршална

ДЕЛИ, июниин 20. (ТАСС). «Свадхината» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, калькуттска хүдэлмэришэдэй олон тоото группанууд ба ниитын организацинуудай делегацинуud «Лермонтов» гэжэ советскэ худалдаа наймаанай суднын байралһан портдо ерэнэ, «үлэсэжэ байгаа индийскэ арадта Украинын ба Кубаниин колхознигуудһаа шэниисэ асарһан советскэ морягуудта баясхалан хүргэхын тулада» тэдэнэр ерэнэ.

Советскэ Союзай ханинарай обществын ба арадай театрнуудай бүхэиндийскэ ассоциациин түлөөлэгшэд судно дээрэ тэрэшэлэн гараа. Тэдэнэр хүндэлэлэй, хани барисаанай ба дура инагай тэмдэг болгон шэнэ сэсэгүүдые капитанда ба экипажай гэшүүдтэ барюулба.

Советскэ суднын ашаа буулгажа байгаа калькуттска докернуудай зоригжолые газетэ тэмдэглэнэ.

Италида советскэ артистнуудай амжалта

РИМ, июниин 19. (ТАСС). Үсэгэлдэр Флоренцидэ советскэ артистнууд—пианист Гилельс ба дуушад Михайлов, Долуханова гэгшэдэй хабаадалгатайгаар симфоническа концерт болобо. Гилельс Чайковскиин нэгэдэхи концертые наадаба. Зал хадаа советскэ хүгжэмшые нэрьемэ, үни удаан альга ташалгаар амаршалаа.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федерациин гүйсэдкомой табадахи сесси нээгдээ

СОФИЯ, июниин 21. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федерациин гүйсэдхэхэ комитедэй табадахи сесси Болгариин арадай Суглаанай байшан дотор үсэгэлдэр нээгдэбэ.

Мүнөөдэр үглөөнэй заседани дээрэ МДФЖ-гэй гүйсэдком болбол Кореядэхи американска империалистнуудай зэрлиг аашануудые мүрдэхэ талаар эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын демократическа федерациин тусхай комиссиин элидхэлые соносхоһон байна.

Мексикано-советскэ хани барисаанай һара

НЬЮ-ЙОРК, июниин 19. (ТАСС). Мексикэдэ хэблэгдэдэг «Эль популар» газетэ июниин түрүүшын үдэрнүүдтэ эхилһэн, «мексикано-советскэ хани барисаанай һара» тухай мэдээсэбэ. Энэ һара хадаа Советскэ Союзай ба Мексикын арадуудай хоорондо хани барисаата харилсаануудые тогтоохо ябадалда туһалхын тула Советскэ Союзай ханинарай обществоор ба культурна харилсаанай мексикано-советскэ институдаар эмхидхэгдэһэн байна.

Мексико городой «Арбеу» гэжэ театрта болоһон ехэ митингээр тус һара нээгдээ, тэрээн дээрэ, Мексикэдэхи советскэ посол А. Н. Капустин амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Сталинда ба советскэ арадта амаршалга эльгээжэ, митинг дүүрэбэ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июниин 21. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай һайндуратантай нигта хани харилсаатай ябажа, 38-дахи параллельһээ хойгуур американо-английска интервентнүүдэй сэрэгүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү хатуу шанга байлдаануудые хэжэ байна, эдэнэй хүнүүдые ба техникые ехэ гээлтэ хоролтонуудта оруулна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Баруун фронт дээрэ дайлалдажа байгаа Арадай армиин частьнууд июниин 20-до дайсанай 229 солдадууд ба офицернүүдые плендэ абаба.

Самолёдуудые агнан буудагшад июниин 21-дэ дайсанай 3 самолёдые унагаагаа.

Иранай премьер-министрын хэлэһэн үгэ

ТЕГЕРАН, июниин 20. (ТАСС). Тегеранска радиогой мэдүүлһэнэй ёһоор, премьер-министр байһандаа хэһэн оролдолгомни нефть тухай асуудалые эбэй ёһоор шиидхэлгэ түйлаха ябадалда шэглүүлэгдэһэн байгаа гэжэ Иранай премьер-министр Мосаддык мэдүүлбэ. Национализацилга тухай хуулиие бэелүүлгэ хадаа политическэ бэеэ даанхай байдал хангаха ба арадай экономическа байдалые һайжаруулха ябадалда шухала болоно гэжэ меджлистэ хэлэһэн үгэнүүд соогоо, Англо-Иранска нефтяной компанитай хэһэн хэлсээнүүд соогоо хододоо тэмдэглэдэг байгааб гэжэ Мосаддык хэлэбэ.

Национализацилга тухай хуулиие бэелүүлхын тулада шухала хэмжээнүүд абтаа: энэ хуулиие практическа бэелүүлхэ тусхай орган байгуулагдаа, Англо-Иранска нефтяной компаниин нефть худалдан абадаг байһан нюурнуудые саашадаа нефтеэр хангаха бүхы шухала юумэ хэгдээ.

Национализацилга хэхэ ябадалые иранска правительствын үнэхөөр эхилээд байхада, урдын Англо-Иранска нефтяной компани хадаа зарим нэгэн дурадхалнуудые хэхэ хэрэгтэй байһан ушарһаа өөрынгөө делегациие Тегеран эльгээхэнь гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Иранска правительство энээндэнь дуратайгаар хандаһан ба урдын компаниин предприятинуудые тушаан абаха болзорые хойшолуулһан байна. Гэбэшье үсэгэлдэр урдын нефтяной компаниин дурадхалнуудые мэдээд, иранска правительство тус компанитай үгэсэ ойлголсохогүй байһандаа этигэбэ.

Тиимэһээ правительство национализацилга тухай хуулиие бэелүүлжэ эхилхын ба национализацилгын хэрэгэй һаатахагүйн тулада шухала шиидхэбэринүүдые мүнөөдэр абаа.

Мүнөөдэр би энэ хуули бэелүүлхэ заабари үгөөб гэжэ премьер-министр хэлэбэ.

Правительствые дэмжэһэнэйнь түлөө өөрынгөө ороной хүнүүдтэ баясхалан хүргэхэ зуураа, Мосаддык болбол өөрынгөө зэргэнүүдые нигтаруулха ба нэгэдүүлхэ, урдын Англо-Иранска нефтяной компаниин агентнүүдэй дайсан харша ябуулганууд тушаа һэрэмжэтэй байха гэжэ тэдэнийе уряалаа.

Хэдэн миллион фунт стерлингын туһаламжатайгаар Англо-Иранска нефтяной компани дууһашагүй олон хэлсээнүүдые хэжэ, тус хуулиин бэелэлтые удаашаруулха хүсэлтэй байгаа, гэбэшье иранска арад энээниие тэсэхэгүй.

Премьер-министр даруу номгон ба зоригтой байгыт гэжэ иранска арадые уряалаа, ушарынь тэсэмгэй байһан ушарта лэ зорилгоо түйлажа болохо байна.

США-гэй компартиин 11 ударидагшадай эрилтэ

ВАШИНГТОН, июниин 18, (ТАСС). Түрмэдэ һуухаар сүүдлэгдэһэн, США-гэй компартиин 11 ударидагшад тэдэнэй хэрэгые дахин хаража үзэхэ эрилтэтэйгээр США-гэй верховно сүүдтэ официальна хандаба.

Францида болоһон парламентска һунгалтанууд тушаа

ПАРИЖ, июниин 19. (ТАСС). «Се Суар» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, тоологдоһон 17.415.193 бюллетеньнүүд ба 592 депутатска һууринууд элдэб партинуудай ба бүлэглэлгэнүүдэй хоорондо иимээр хубаагдаха гэбэл: коммунистнууд 4.553.254 голос ба 105 һуури абаа; социалистнууд 2.650.435 голос — 98 һуури; «Зүүн республиканецуудай нэгэдэл»—1.868.706 голос — 87 һуури; МРП—2.380.241 голос — 86 һуури; РПФ—3.564.833 голос—114 һуури; «Дундые баримталһан дулдыданги бэшэнэр» — 2.025.318 голос — 102 һуури абаһан байна.

Французска гүрэнэй гэмтэн тушаа оролдолго гаргана

БЕРН, июниин 17. (ТАСС). Швейцарска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Французска республикын президент Венсан Ориоль болбол маршал Петэниие түрмэһөө гаргажа, сэрэгэй госпитальнуудай нэгэндэ асарха тухай захиралта үгэбэ. Петэниие эмнэһэн врачуудай заключенитэй танилсаһанайнгаа һүүлээр, Венсан Ориоль энэ шиидхэбэри абаһан байна. Һунгуулиин кампаниие хараадаа абажа, президент энэ захиралтые мүнөө хэблэлдэ толилхые хорибо.

Һурагшадай үүсхэл эдэбхиие хүгжөөнэ

Улан-Удын басагадай № 2 дунда һургуулиин пионерскэ отрядууд 1949—1950 оной һуралсалай, жэлэй эхинһээ хойшо предметно-тематическа сборнуудые хэжэ захалаа юм. Тиин энэ һургуули Бурят-Монгол дотор предметно-тематическа сборнуудые үүсхэгшэ болоо.

1949—50 оной һуралсалай жэлэй туршада 17 элдэб темэнүүдээр предметнэ сборнууд үнгэргэгдөөһэн. Зүгөөр эдэ темэнүүдэй олонхинь отрядууд бүхэндэ элдэб янзаар үнгэргэгдэһэн байна.

Урда жэлдэ болоһон предметно-тематическа сборнуудай түрүү дүй дуршэлые тус һургуули һуралсалай энэ жэлдэ бүри бэхижүүлһэн ба үргэдхэһэн байна. Энэ жэлдэ һургуулиин пионерскэ организаци предметнэ сборнуудые элдэб темэнүүдээр үнгэргөө. Жэшээнь, «Волга—ородой агуухэ мүрэн», «А. С. Пушкин—манай инаг поэт», «Коммунизмын агуухэ барилганууд», «Өөрынгөө городые һайнаар мэдэе», «И. В. Мичурин —байгаалиие агуухэ хубилгагша», «Байгаалиие хубилгалгын сталинска түсэбүүд», «Главна Туркменскэ канал», «Сергей Михалков — советскэ үхибүүдэй инаг поэт» гэһэн ба бусад темэнүүдээр тематическа сборнууд үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдөө.

*

Улан-Удын басагадай № 2 дунда һургуулиин пионерскэ дружинын хүдэлмэриин дүй дуршэлһөө

* *

6-дахи «А» классад «Коммунизмын агуухэ барилганууд» гэһэн темээр сбор болоо. Энэ классай зарим һурагшад географиие һонирхолгүйгөөр үзэдэг ба городуудай, гол мүрэнүүдэй, нуурнуудай, хада уулануудай байһан газарнуудые мууса мэдэдэг байгаа. Географиин багша Т. Богданов ба отрядай вожата Нина Вильневчис гэгшэд сбор эмхидхэхэдээ һурагшадай географяар үзэһэн материалынь дабтаха, байгаалиие хубилгалгын талаар советскэ хүнүүдэй хэжэ байгаа шэн габьяата ажал харуулха, һурагшадтаа советскэ патриотизмые хүмүүжүүлхэ гэһэн зорилгонуудые табиһан байна.

Энэ сборто дэлхэйн политическэ карта, агуухэ коммунизмын барилгануудай карта-схемэ, Главна Туркменскэ каналые Суэцкэ ба Панамска каналнуудтай сасуулан харуулһан схемэнүүд. Сталинградска ба Куйбышевска гидростанцинуудай болон Волжско уһалууриин системын хангаха районуудай карта-схемэнүүд, Урда-Украинска ба Хойто-Крымскэ каналнуудай, Каховско гидроэлектростанциин хангаха районуудай карта-схемэнүүд бэлэдхэгдэһэн байгаа.

Тус сбор «пионерскэ марш» гүйсэдхэлгөөр эхилһэн байна. Удаань пионерка Букина байгаалиие хубилгалгын сталинска түсэб тухай хөөрөөгөө иигэжэ эхилээ:

—«Урда зүгэй хуурай таланууд байн байһаар эльһэтэ сүл губи болодог. Каспиин далайһаа зүүн тээшээ сүл губи ехэ газар дайдые эзэлнэ» гэжэ географиин учебник соо бэшээтэй. Хэдэн жэл үнгэрөөд байхада Каспиин далайн зүүн тээхи ба Волга шадархи хуурай хооһон газарнуудаар коммунизмын гоё һайхан садууд сэсэглэхэл. Тиихынь тулада Сталинградска ба Куйбышевска гидроэлектростанцинууд, Главна Туркменскэ канал баригдажа байна. Советскэ арад коммунизмын барилгануудые бодхоожо эхилээ. Коммунизмын гэрэлтэ һайхан үдэр улам ойротоно.

Удаань һурагшад Бабурина, Старикова, Суркова гэгшэд Волга мүрэн тухай хөөрэһэн ба Смыслова «Волга дээрэ амаралга» гэжэ шүлэг уншаһан байна. Пионерка Сергеева хөөрөөгөө Главна Туркменскэ каналда зорюулаа. Каховско ГЭС ба Урда-Украинска, Хойто-Крымскэ каналнууд тухай Крылова нүхэдтөө дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Эдэ барилгануудта советскэ хүнүүдэй хабаадалга тухай пионерка Дудина иигэжэ хөөрэнэ:

—Манай Бурят-Монголой ажалшад коммунизмын барилгануудта хабаадалсана. Улан-Удын модоной заводой коллектив үнгэрэгшэ жэлэй октябрьһаа эхилжэ Главна Туркменскэ каналай барилгада хэрэгтэй материал эльгээнэ.

Коммунизмын агуухэ барилганууд тухай шүлэг уншалгаар пионернүүд хөөрэлдөөгөө дүүргээ. Тус сборой хоёрдохи хахад географическа викторинада зорюулагдаһан байна. Тиин энэ сбор һурагшадта һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө, һуралсал-хүмүүжүүлгын талаар ехэхэн удхашанартай байгаа. Тэрэшэлэн бусадшье темэнүүдээр сборнууд идейнэ ба педагогическа үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдөө. Энэ жэлдэ предметно-тематическа сборнууд имагтал «һайн» ба «эрхим» сэгнэлтэнүүдые абаа.

Предметно-тематическа сборнуудые амжалтатайгаар үнгэргэлгые тус һургуули хайшан гэжэ түйлааб? Энэ һургуулиин директор, түбхын түрүүндэ, һуралсалай хэрэгые эрхилэгшэ нүхэр С. А. Теплов педагогическа коллективэйнгээ, комсомольско ба пионерскэ организацинуудай хүдэлмэриие большевистскээр, ехэ шадабаритайгаар хүтэлбэрилжэ, пионерскэ организациин хүдэлмэридэ үдэр бүри туһалха хэрэгтэ бүхы багшанарые элсүүлээ. Энэ һургуулиин комсомольско организаци отрядуудай вожатануудые шадабаритайгаар шэлэн олоһон байна. Вожатанарай мэргэжэлыень дээшэлүүлхын тулада семинарнууд, консультацинууд үнгэргэгдэнэ. Комсомольско организациин комитет үе үе болоод лэ тэдэнэрэй тоосоое шагнана.

Һургуулиин багшанар БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат К. А. Убугунова, Н. Ф. Попкова, А. А. Кодобова, Е. А. Танская, Т. Т. Богданов, Ф. Н. Боброва, А. Н. Пашина ба бусад хүүгэдэй үүсхэл эдэбхиие шадабаритайгаар элирүүлэн, пионерскэ сборнуудые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ хэрэгтэ шухала анхарал табина. Тэдэнэр үнгэргэгдэһэн сбор бүхэниие зүбшэн хэлсэжэ, тусхай тобшолол хэнэ. Шүүмжэлэлэй ашаар сборнуудай дутагдалнууд тэрэ сагтаа усадхагдана.

Сборто бэлэдхэлгэдэ классуудай бүхы һурагшад хабаадуулагдана. Тиигэжэ һурагша бүхэн өөрынгөө үүсхэл эдэбхиие ба творческо шадабариие сбор дээрэ харуулхые оролдоно. Энэ хэрэгтэ предметнэ кружогууд хабаадалсана. Сборнуудта бэлэдхэлгэдэ научна хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон һурагшадай түрэлхид эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Предметно-тематическа сборнууд хадаа һурагшадай немоо һайнаар үзэхэ ба предмет бүхэниие гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэнь туһалжа, успеваемостиинь дээшэлүүлдэг, тэдэнэй бэеэ даагаад хүдэлмэрилхэ дүй дуршэлыень болон творческо үүсхэл эдэбхиинь хүгжөөдэг гэжэ № 2 дунда һургуулиин хүдэлмэриин дүй дуршэл харуулна.

В. Андреев.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—03622. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж